

Schadeatlas kranten

In 2017 werd door de Vlaamse Erfgoedbibliotheken beslist om hun project Wijzer Waarderen in eerste instantie te focussen op krantenerfgoed. De zes partnerbibliotheken onderzochten en wogen hun krantencollectie aan de hand van 36 vooropgestelde parameters.

De Universiteitsbibliotheek Gent - Boekentoren, die als enige partner twee restauratrices in dienst heeft, legde de focus op de fysische staat, de problematiek van kranten die ons voor de grootste uitdagingen stelt. De 19de en 20ste eeuwse krantencollecties zijn immers een tikkende tijdbom: het verzuringsproces van het houthoudende papier is een voortschrijdend en onomkeerbaar proces dat ervoor zorgt dat kranten scheuren, uit elkaar vallen en uiteindelijk helemaal verpulveren. In tegenstelling tot Nederland bestaat er in Vlaanderen geen Metamorfoze-project om de inhoud van kranten te vrijwaren voor de toekomst.

De UB Gent werkte op basis van de bestaande *Schadeatlas voor bibliotheken uit 2014* een tool uit om de fysische staat van kranten te beoordelen in functie van consultatie en digitalisering. Door middel van visueel en tactiel assessment krijgt de staat van het papier een verzuringsniveau toegewezen. Deze gradaties worden toegekend per band of per jaargang en stellen de eigenaar in staat om een conditiebepaling te doen en die te vergelijken met de conditie van dezelfde titels in andere erfgoedcollecties. Abraham, de Belgische krantencatalogus, is daarbij een handig instrument om snel te kunnen zien in welke andere collecties zich dezelfde krantentitels bevinden.

Op deze manier kan er beleidsmatig gekeken worden wat nog consulteerbaar is, wat prioritair gedigitaliseerd moet worden en wat in te slechte staat is om zonder meer te digitaliseren. Het resultaat is een snelle, niet wetenschappelijke manier van schadeinventarisatie. Tijdens de schadeinventarisatie worden ook reeds formaten en afmetingen genomen in functie van digitalisering, om een potentieel digitaliseringsproject en de daaraan verbonden kosten beter te kunnen inschatten. Daarnaast worden er ook aanbevelingen gedaan om bepaalde banden beter zuurvrij te verpakken of anders te bergen (bijv. liggend in plaats van staand).

Deze tool werd in 2018 uitgetest en moet nog verder geoptimaliseerd worden. In deze schadeatlas worden de verschillende verzuringsgradaties visueel voorgesteld.

2018 / Serafien Hulpiau - restauratieatelier UB Gent

Verzuring graad 0

- consulteerbaar gebruik geen probleem
- geen risico op schade

Amper verzuurd, weinig potentieel risico op schade door verzuring in de toekomst

Verzuring graad 1

- consulteerbaar gebruik geen probleem
- geen risico op schade

Zichtbare lichte verzuring/verkleuring enkel aan de randen, nog geen inscheuringen, tactiel relatief stevig, wel een potentieel risico voor verdere verzuring en fragiliteit in de toekomst

Blz. 128 Schadeatlas bibliotheken

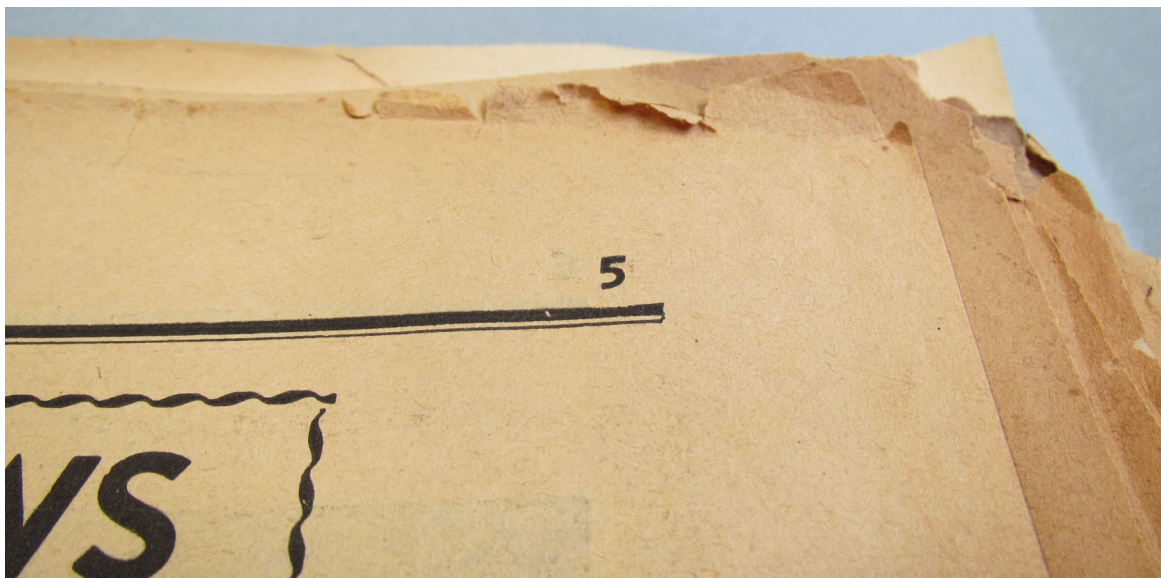

Verzuring graad 3

- gebruik geeft schade
- niet consulteerbaar zonder risico
- digitaliseren nodig

Sterk geel-bruine verkleuring maar en reeds verschillende kleine inscheuringen < 1cm aanwezig

Blz. 127 en 129 Schadeatlas bibliotheken

Verzuring graad 3

- gebruik geeft schade
- niet consulteerbaar zonder risico
- digitaliseren nodig

Sterk geel-bruine verkleuring maar en reeds verschillende kleine inscheuringen < 1cm aanwezig

Blz. 127 en 129 Schadeatlas bibliotheken

Verzuring graad 4

- gebruik geeft schade
- niet consulteerbaar zonder risico
- digitaliseren nodig

Sterk geel-bruine verkleuring en reeds kleine inscheuringen > 1 cm aanwezig

Blz. 127 en 129 Schadeatlas bibliotheken

Verzuring graad 5

- gebruik geeft schade
- niet consulteerbaar zonder risico

Sterk gedefragmenteerd, een puzzel om de tekst weer leesbaar te maken, meestal in combinatie met sterke verzuring, gele en bruine verkleuring

Digitaliseren nog mogelijk? Hoe? Mogelijkheden en beperkingen?

Blz. 127 en 129 Schadeatlas bibliotheken

Verzuring graad 5

- gebruik geeft schade
- niet consulteerbaar zonder risico

Digitaliseren nog mogelijk? Hoe? Mogelijkheden en beperkingen?

Blz. 127 en 129 Schadeatlas bibliotheken

Verzuring graad 5

- gebruik geeft schade
- niet consulterbaar zonder risico

Digitaliseren nog mogelijk? Hoe? Mogelijkheden en beperkingen?

Blz. 127 en 129 Schadeatlas bibliotheken

Graad 1 tot 5 in zelfde volume / doos

Beschadiging is soms heel plaatselijk: bijv. enkel eerste bladzijden van boekblok of eerste bladzijden van katernen. De rest 98% is wel beter manipuleerbaar. Maar niet consulteerbaar zonder risico

Graad 1 tot 5 komt geregeld voor in dezelfde band/doos = wordt altijd naar de gemiddelde staat gekeken. Meestal zijn de eerste bladzijden er het slechtst aan toe. Maar dat is niet altijd representatief voor de rest van de kranten(-band)

